

Kosten en baten van preventie en repressie

Inge Bakker

Utrecht, maart 2012

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
2 Effectiviteit	6
3 Kosteneffectiviteit	9
Geraadpleegde bronnen	13

Samenvatting

Uit het steeds omvangrijker wordende onderzoek naar kosten en baten van preventie en repressie blijkt dat vooral preventie loont. De effectiviteit van een interventie verdient, gevolgd door de afweging van de kosten en baten, een centrale plaats in beleidskeuzen. Het is van belang om effectief beleid, rekening houdend met kosteninvestering verder te ontwikkelen, zowel vanuit een *evidence based* als een *practice based* visie. Met eerder onderzoek als basis en door borging van in de praktijk opgedane kennis kan het Samenwerkingsverband voor de aanpak van Marokkaans- Nederlandse risicojongeren een goede slag hierin maken. De Meetladder Diversiteit biedt daarbij goede handvatten om interventies, maar ook de instellingen en systemen waarbinnen ze worden uitgevoerd, te screenen op hun geschiktheid voor diverse etnische doelgroepen. Niet alleen de opzet van de interventies zelf is belangrijk, maar ook andere kenmerken zijn van belang om een interventie werkelijk succesvol te maken. Er komt naast ‘wat werkt?’ en ‘wie werkt?’ Terecht steeds meer aandacht voor de vraag ‘Wat werkt voor wie en onder welke omstandigheden?’

Effectiviteit van preventie

Antisociaal gedrag is een van de hoofdrisicofactoren voor het plegen van delicten en het ontstaan van een criminele carrière op latere leeftijd. Cognitieve gedragstherapie voor kinderen, training van opvoedingsvaardigheden van ouders en trainingen die beide elementen combineren helpen om de ontwikkeling van gedragsstoornissen en delinquent gedrag te voorkomen. Er is geen bewijs dat justitieel interveniëren binnen de jeugdstrafrechtketen criminaliteit doet afnemen. Repressie werkt met het oog op voorkomen van recidive vaak zelfs averechts.

Preventie werkt het best op jonge leeftijd. De opbrengt van investeren in kinderen en jongeren is het grootst omdat jong geleerd oud gedaan is en kinderen langer de vruchten kunnen plukken van de investeringen. Het nadeel van preventie is dat er een tijdspanne zit tussen de implementatie van een interventie en het verschijnen van effecten. Vanwege deze tijdspanne kunnen interventies die op de lange termijn wel degelijk kosteneffectief zijn, dit op korte termijn niet lijken te zijn. Een lange adem is nodig.

Er zijn inmiddels dertig erkende jeugdinterventies die in meer of mindere mate aangepast zijn om migrantengroepen te bedienen. De meeste interventies richten zich op preventie of vroeghulp bij opvoedingsproblemen en op ontwikkelingsstimulering.

Kosteneffectiviteit van preventie

Preventie spaart geld uit. Interventies voor risicojongeren- variërend van probleemjongeren tot criminele jongeren- leveren meer op dan interventies die zich richten op de bredere jeugd. Preventie is zeker op lange termijn kosteneffectiever dan opsluiting. Met voorschoolse interventies kunnen de overheden tot drie maal hun kosten besparen als preventie van criminaliteit en andere voordelen worden meegerekend. De meest effectieve programma's zijn echter niet altijd het meest kosteneffectief. Het is belangrijk dat een interventie goed aansluit op de cliënt en cultuursensitief is. Cultuursensitieve interventies blijken effectiever en bovendien kosteneffectiever te zijn dan interventies zonder culturele aanpassingen. Interventies die worden gegeven aan een etnisch homogene groep blijken daarnaast vier keer zo effectief als interventies gegeven aan een gemengde groep. Ook het aanpassen van de taal van de interventie helpt: interventies in de oorspronkelijke taal zijn twee keer zo effectief als interventies waarbij dit niet het geval was.

1 *Inleiding*

Tweeëntwintig gemeenten hebben zich eind 2009 verbonden aan het geven van prioriteit aan de aanpak van Marokkaans- Nederlandse risicojongeren om de oververtegenwoordiging van deze groep in schooluitval, werkloosheid, overlast en criminaliteit tegen te gaan. Inmiddels zijn de inspanningen van deze gemeenten geïnventariseerd. De gemeenten zetten vooral in op overlast- en criminaliteitsbestrijding (Vijghen 2011). Er is op veel terreinen aanzienlijke vooruitgang geboekt ten aanzien van drie jaar eerder. De inspanningen en de opgedane kennis dienen het komende jaar te worden geborgd en de wijze waarop de aanpak de komende jaren wordt ingevuld, moet vorm krijgen.

Aansluitend bij de tijdsgeest en de toenemende aandacht voor kwaliteit en professionalisering is er de laatste jaren steeds meer oog voor de effectiviteit van interventies en maatregelen, ook in het sociale en strafrechtelijke domein. In tijden van schaarste wordt daarbij steeds vaker de vraag gesteld waarin geïnvesteerd moet worden. Welke interventie moet gezien de effectiviteit en de kosten worden ingezet? Om hier een antwoord op te kunnen geven is inzicht in de kosteneffectiviteit van een interventie nodig; inzicht in de verhouding tussen de effecten en de kosten van een interventie.

Een succesvolle aanpak van Marokkaans -Nederlandse risicojongeren bestaat volgens de gemeenten uit een afgewogen balans tussen repressieve en preventieve inzet. Indien zaken uit de hand lopen, of dreigen te lopen, is repressie nodig. Preventie wordt echter ook van belang geacht.

Het samenwerkingsverband vraagt zich af hoe de kosten zich tot de baten verhouden voor de samenleving als er niet zou worden geïnvesteerd in deze groep die aantoonbaar hoge uitval vertoont en oververtegenwoordigd is in criminaliteit en overlast. De coördinator van het Samenwerkingsverband heeft het Verwey-Jonker Instituut gevraagd een beknopte inventarisatie te maken van wetenschappelijk onderzoek naar de kosten en baten van maatregelen die de maatschappelijke participatie van Marokkaans- Nederlandse risicojongeren kunnen bevorderen. De achterliggende vraag is of het nut heeft om te (blijven) investeren in deze specifieke groep jongeren. Met deze notitie beogen we niet een uitputtend overzicht te bieden van al wat er op dit vlak aan onderzoek voor handen is. We trachten in hoofdlijnen de vraag te beantwoorden.

Om echt kosteneffectief te kunnen zijn, moet een maatregel of interventie allereerst effectief zijn. We staan hieronder dan ook eerst stil bij effectiviteit van interventies op het vlak van preventie en repressie en bij voorwaarden hiervoor. We doen dit eerst in algemene zin en vervolgens- voor zover hier onderzoek over voor handen is- meer specifiek voor Marokkaans- Nederlandse jongeren. Vervolgens gaan we in op de kostenutiliteit; de mogelijke financiële consequenties van (het ontbreken van) inzet.

2 *Effectiviteit*

Er zijn verschillende niveaus van effectiviteit te onderscheiden. Ook in Nederland is het zgn. evidence based werken de laatste jaren steeds meer in zwang geraakt. Dit wordt gezien als het meest ‘harde’ wetenschappelijke bewijs dat een bepaalde interventie werkzaam is- (Wat werkt?) De effectiviteit is dan aangetoond in wetenschappelijk onderzoek door middel van een Randomized Control Trial of een quasi experimenteel design, waarbij een controlegroep wordt gebruikt. Er kleven echter ook nadelen aan te eenzijdige oriëntatie op evidence based werken:

Is het wel (ethisch) verantwoord om deelnemers van de controlegroep de interventie te onthouden? Ook worden interventies getoetst onder optimale condities- het laboratoriumgehalte is hoog, terwijl de praktijk vaak weerbarstiger is. Zelfs als een interventie getoetst is in een natuurlijke setting is de geldigheid elders niet vanzelfsprekend: een interventie die in de Verenigde Staten bewezen effectief is, hoeft niet automatisch werkzaam te zijn in Nederland. Bij toetsing van effecten is vaak geen aandacht voor diversiteit (etnische achtergrond) en voor de lokale context- wat voor een blanke jongere in een grote stad in de VS werkt, hoeft nog niet op te gaan voor een Marokkaans- Nederlandse jongere in een Nederlandse gemeente. Ook geldt dat een interventie die voor een etnische minderheid in de VS werkzaam is, niet werkzaam hoeft te zijn voor etnische minderheden in Nederland.

Bij *practice based evidence* ligt de nadruk niet op de vraag of een interventie werkt, maar op de vraag hoe de interventie werkt (*Wat werkt voor wie onder welke omstandigheden?*). Het gaat bij interventies steeds om specifieke contexten, mechanismen en uitkomsten. Uitgangspunt is de reconstructie van geslaagde praktijken en van de werkzame bestanddelen in het handelen van effectieve praktijkwerkers. Naast de vragen ‘Wat werkt?’ en ‘Wat werkt voor wie onder welke omstandigheden?’ moet ook niet uit het oog worden verloren dat de professional die de interventie uitvoert een belangrijke rol heeft (Wie werkt?) en het werk moet op maat worden gesneden voor de cliënt (voor wie wordt er gewerkt?). Naast evidence based practice en practice based evidence zijn er verschillende manieren en gradaties om effectiviteit in te delen, aflopend in kracht.¹ De meningen verschillen of er bij de lagere vormen nog wel daadwerkelijk gesproken mag worden van een relatie met effectiviteit.

2.1 *Effectiviteit: Bevindingen uit de praktijk*

Interventies worden vaker op basis van intuïtie en vermoedens ingezet dan op basis van wetenschappelijk bewijs (vgl. van der Laan 2004 en Blom 2003). De laatste jaren zijn echter ook in Nederland verschillende stappen ondernomen op het gebied van het beoordelen van de effectiviteit van interventies. Het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) heeft inmiddels een databank effectieve interventies en de in 2005 opgerichte Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie toetst justitiële interventies op hun effectiviteit. Van de interventies die in de databank van NJI zijn opgenomen behoren slechts vier interventies tot de categorie ‘bewezen effectief’, acht tot de categorie ‘waarschijnlijk effectief’ en de andere 144 interventies zijn theoretisch goed onderbouwd. De Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie maakt een tweedeling in interventies voor volwassenen en jeugdigen. Momenteel zijn zestien interventies voor jeugdigen erkend.²

Ince en Van den Berg (2010) stellen dat er dertig erkende jeugdinterventies zijn die in meer of mindere mate voorzieningen hebben om migrantengroepen te bedienen. De meeste interventies richten zich op opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsstimulering. ‘Marokkaanse Buurtvaders’, gericht op het voorkomen en/of verminderen van probleemgedrag van jongeren, is de enige erkende interventie die zich speci-

1 Het NJI maakt bijvoorbeeld in de Effectladder onderscheid tussen bewezen effectief, waarschijnlijk effectief, theoretisch goed onderbouwd en goed beschreven.

2 Deze interventies zijn ook in de databank van het NJI opgenomen met het oordeel ‘erkend’.

fiek op een migrantengroep richt. In de databank effectieve jeugdinterventies van het NJI zijn vijftien preventieve interventies opgenomen die het specifieke label '(mede) geschikt voor migrantengroepen' hebben gekregen. Boendermaker & Ince (2008) stellen op basis van een literatuurstudie dat drie soorten interventies helpen om de ontwikkeling van gedragsstoornissen en delinquent gedrag te voorkomen: cognitieve gedragstherapie voor kinderen, training van opvoedingsvaardigheden van ouders en trainingen die beide elementen combineren. Antisociaal gedrag is een van de hoofdrisicofactoren voor het plegen van delicten en het ontstaan van een criminele carrière op latere leeftijd. Het vroegtijdig inzetten van familie- en oudertrainingen, is een belangrijk preventief instrument om te voorkomen dat kinderen en jongeren uiteindelijk in de criminaliteit terechtkomen.

Er is geen bewijs dat justitieel interveniëren binnen de jeugdstrafrechtketen criminaliteit doet afnemen. De resultaten wijzen juist in een negatieve richting wanneer gekeken wordt naar prevalentie, incidentie en zelfrapportage. Uitsluitend repressie heeft zelfs schadelijke effecten en verhoogt de herhalingskans op criminaliteit.

Er is inmiddels veel onderzoek gedaan naar voorwaarden voor effectieve preventie. Om effectief te zijn, moet preventie in tweeërlei zin (veel) omvattend zijn. Verschillende beïnvloedbare factoren dienen te worden aangepakt om effect te bewerkstelligen en de interventie moet zich richten op de verschillende leefgebieden die relevant zijn voor (het probleemgedrag van) de jongere. De interventie dient ook goed aan te sluiten op de sociaal-culturele leefwereld van de jongere. Daarbij dienen verschillende methoden te worden gecombineerd binnen interventies. Een component gericht op versterking van vaardigheden werkt daarbij goed.

De dosering en intensiteit van de interventie moeten zijn afgestemd op de cliënt en de situatie. Een degelijke onderbouwing van een interventie is ook belangrijk: waarom werkt de interventie? Wat zijn de werkzame bestanddelen? Ook investeren in het kunnen aangaan van positieve relaties blijkt van groot belang voor goede uitkomsten. Andere aspecten zijn onder meer de tijdigheid van de interventie, een goede implementatie van de interventie en de kwaliteit van de uitvoerende professional.

Hoe meer niet beïnvloedbare factoren bij een doelgroep in het spel zijn, hoe meer wel beïnvloedbare factoren moeten worden aangepakt om effect te bewerkstelligen. Een goede doelgroepanalyse is hierbij van belang. Met het Kennisfundament is hier een basis voor gelegd. De interventies moeten nauw aansluiten bij de aard van de problematiek. Bij lastige doelgroepen, zoals de Marokkaans- Nederlandse risicojongeren, betekent dit vaak dat interventies moeten worden ingezet die meerdere factoren tegelijk aanpakken, bij de jongere zelf maar ook in het gehele leefsysteem van de jongere.

Cultuursensitiviteit van interventies

Onderzoek naar het verband tussen cultuursensitiviteit van interventies en hun effectiviteit is maar beperkt voor handen.³ Het is vaak niet duidelijk welke culturele aanpassingen er precies worden gedaan per interventie, hetgeen vergelijking tussen interventies bemoeilijkt. De Meetladder Diversiteit biedt voor de Nederlandse praktijk goede handvatten om interventies, maar ook de instellingen en systemen waarbinnen ze worden uitgevoerd, te screenen op hun geschiktheid voor diverse etnische doelgroepen.⁴ Kort samengevat verdienen bij interventies de volgende zaken de aandacht: Interventiedoelen en -methoden moeten aansluiten bij de leefwereld van de jeugdigen en gezinnen. De kans op slagen is groter als de jeugdigen, hun ouders of sleutelfiguren worden betrokken bij de opzet en ontwikkeling van een interventie. De communicatie dient te worden aangepast op de doelgroep. Om de jongere te bereiken en vast te kunnen houden, zijn een persoonlijke benadering en voldoende tijd van groot belang en tenslotte dienen de uitvoerende professionals te beschikken over specifieke competenties.

Uit een meta-analyse naar cultuursensitieve interventies gericht op geestelijke gezondheidsproblemen komt naar voren dat cultuursensitieve interventies effectief zijn, en bovendien effectiever dan interventies zonder culturele aanpassingen. Verder komt naar voren dat interventies gericht op een etnisch homogene groep vier keer zo effectief zijn als interventies gericht op etnisch gemengde groepen. Interventies

³ Zie Kumpfer, Alvarado, Smith & Bellamy (2002); Griner & Smith (2006) en Ince & van den Berg (2006)

⁴ Deze meetladder Diversiteit is ook gebruikt om zes interventies gericht op Marokkaans- Nederlandse risicojongeren op dit gebied te toetsen (Bakker et al. 2012).

waarbij de moedertaal van de participanten wordt gebruikt, zijn twee keer zo effectief als interventies waarbij dit niet het geval is.

Specifiek onderzoek naar de effectiviteit van interventies voor Marokkaans-Nederlandse jongeren is zeer beperkt. Verdurmen en anderen (2003) bespreken in hun meta-review van jeugdinterventies twee interventies die zich specifiek richten op Marokkaans- Nederlandse kinderen: een straathoekwerkproject en het Arazzi preventieproject. Bij het laatste project (van Fulpen, 1997) wordt het effect op criminaliteit niet gemeten. Het straathoekwerkproject (Terlouw & Susanne, 1991) blijkt geen effect op het delictgedrag van de jongeren te hebben.

Pels (2008) is voor het Kennisfundament Marokkaans-Nederlandse Risico jongeren op basis van de in Nederland beschikbare onderzoeksgegevens op zoek gegaan naar aangrijpingspunten voor preventie specifiek voor deze doelgroep. In de tabel hieronder is te zien welke aangrijpingspunten er zijn binnen de vier voor de groep relevante domeinen.

Domein			
Jeugdigen	Leeftijdsgenoten	Gezin	Omgeving
- Educatieve buitenschoolse activiteiten; sport/ vrijetijdsaanbod, 'brede' scholen - Ondersteunende activiteiten jeugdparticipatie, dialoog) - Coaching - Mentoraat	- Ondersteuning positieve groepsvorming - Gebruik maken van groepsdynamiek - Verstoring negatieve groepsvorming - Appèl op moraliteit relateren aan gezin-school context, niet aan negatieve peercontext	- Ontwikkelingsstimulering - Opvoedingsondersteuning - Voorlichting over de risico's van het neef- nicht huwelijk	- Aandacht voor vroegsignalering in CJG en school - Frontliniewerk, verbetering betrekkingen gezin- preventieve Voorzieningen/jeugdzorg - Overbrugging afstand gezin/ moskee-school en andere socialiserende instituties - Diversiteitsbeleid reguliere voorzieningen; ondersteuning/ training professionals - Cultureel- ecologische validering effectieve interventies - Ondersteunen/ stimuleren middenveld activiteiten - De-polarisatie, dialoog

3 *Kosteneffectiviteit*

Een interventie kan kosteneffectief, of doelmatig worden genoemd als de kosten die ermee gepaard gaan in verhouding staan tot de effecten. Om de kosteneffectiviteit van een interventie te berekenen kan een kosteneffectiviteitsanalyse (KEA) worden gedaan. De kosten en effecten van een interventie worden dan vergeleken met die van de standaardinterventie of geen interventie. Een kosteneffectiviteitsanalyse hoort pas te worden uitgevoerd als een interventie effectief is. In de praktijk wordt hier echter soms van afgeweken.

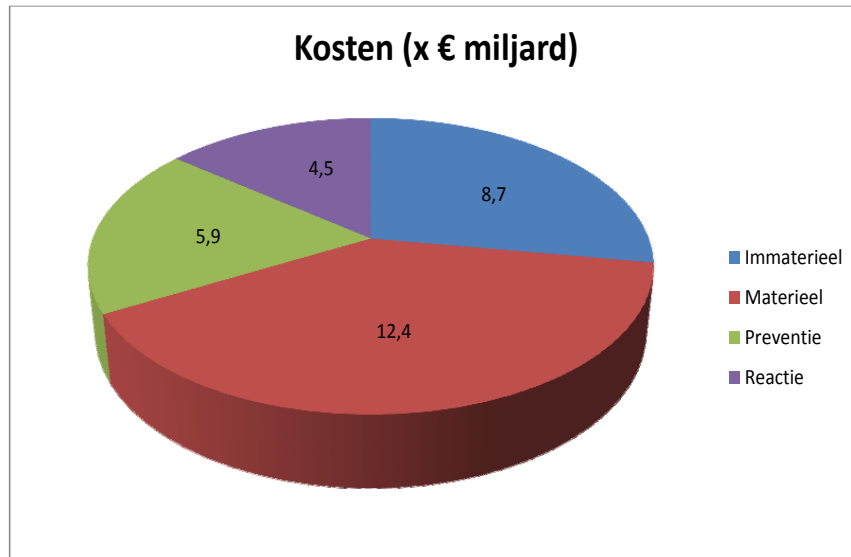
In een kosten-batenanalyse worden zowel kosten als effecten uitgedrukt in geld. Om de kosteneffectiviteit (of kostenutiliteit) van interventies inzichtelijk te maken zijn vaak modelberekeningen nodig. Daadwerkelijke cijfers voor de lange termijn zijn niet bekend. Daarom worden aannames gedaan over de effecten op de langere termijn, het bereik en de kosten van een interventie. Met sensitiviteitsanalyses kan rekening worden gehouden met onzekerheid over de gebruikte aannames.

Ook keuzes in de opzet van een kosteneffectiviteitsanalyse kunnen de uitkomst ervan beïnvloeden. Zo is het van invloed welk type kosten meegerekend wordt. Zijn dit alleen stelselkosten (rechtssysteem), of bijvoorbeeld ook kosten voor de maatschappij, kosten als gevolg van slachtofferschap? Ook de gekozen tijdsperiode en de mate waarin de analyse rekening houdt met toekomstige kosten en effecten zijn van invloed op de uitkomst.⁵

De kosteneffectiviteit wordt uitgedrukt in het aantal euro's dat nodig is om een bepaald effect te bereiken. De baten van criminaliteitsbestrijding worden bijvoorbeeld uitgedrukt in termen van de bespaarde kosten op het strafrechtstelsel en de schade aan slachtoffers. De kosten van criminaliteitsbestrijding behelzen de kosten van het straffen en eventuele behandelkosten. Dit berekenen maakt het ook mogelijk om interventies met elkaar te vergelijken. Het is dan bijvoorbeeld mogelijk na te gaan wat de meest kosteneffectieve interventie is om de overlast door risicojongeren met tien procent te doen afnemen.

Er zijn diverse pogingen gedaan om de maatschappelijke kosten van criminaliteit in Nederland te schatten. De geschatte totale kosten variëren van €17,2 miljard tot € 31,5 miljard per jaar. In het figuur hieronder is te zien hoe dit laatste bedrag, €31,5 miljard voor 2006, is opgebouwd uit €21,1 miljard kosten voor slachtoffers (zowel materiële als immateriële schade), kosten voor preventie en kosten in reactie op criminaliteit. Als dit wordt omgeslagen over de naar schatting 11,7 miljoen feitelijk gepleegde misdrijven per jaar (6,1 miljoen tegen personen en gezinnen, 4,5 miljoen tegen bedrijven en 1,1 miljoen slachtofferloos), dan bedragen de maatschappelijke kosten per delict gemiddeld zo'n €2.700 (Moolenaar 2007). Het blijft echter lastig om de kosten te berekenen en deze goed in kaart te krijgen. Duidelijk is wel dat de maatschappelijke kosten van criminaliteit hoog zijn.

5 Zie o.a. de Wit et al. 2010; Rutten-van Mölken et al. 2010.

Bron: Molenaar (2007)

3.1 *Kosteneffectiviteit: Bevindingen uit de praktijk*

Hieronder gaan we in op relevante bevindingen uit onderzoek naar kosteneffectiviteit van preventie en repressie en de verhouding hiertussen. In Nederland is nog maar weinig onderzoek verricht naar de kosteneffectiviteit van (criminaliteits)preventie en behandelprogramma's voor criminele kinderen (Soeteman en Busschbach 2010). In het buitenland is de kosteneffectiviteit van dergelijke programma's echter al wel aangetoond. Kosten-batenanalyses van criminaliteitsbeleid zijn in de Angelsaksische wereld langzaam maar zeker gemeengoed aan het worden.⁶ De sectoren die zich richten op jeugdpreventie kennen in Nederland nog geen traditie in maatschappelijke kosten- baten analyses. Ook het in kaart brengen van de kosten van interventies is vooralsnog onderbelicht gebleven. Veel beschrijvingen van interventies bevatten dan ook onvoldoende specificaties om de kosten goed te kunnen berekenen. Hier is wel verandering in aan het komen.

Uit buitenlands onderzoek komt duidelijk naar voren dat preventie loont; het spaart geld uit. Interventies voor risicjongeren- variërend van probleemjongeren tot criminele jongeren- leveren meer op dan interventies die zich richten op de bredere jeugd. Preventie is zeker op lange termijn kosteneffectiever dan opsluiting. De meest effectieve programma's zijn echter niet altijd het meest kosteneffectief. Het voornaamste nadeel van preventie is dat er een tijdspanne zit tussen de implementatie van programma's en het verschijnen van effecten- een lange adem is nodig. Vanwege deze tijdspanne kunnen interventies die op de lange termijn wel degelijk kosteneffectief zijn, dit op korte termijn niet lijken te zijn.

Onderzoek uit de VS toont aan dat een intensieve behandeling van jeugddelinquenten waarbij de jeugdigen een (deel van) een dagprogramma volgen maar niet zijn opgesloten, in vergelijking met opsluiting, in het voordeel uitvalt van de intensieve dagbehandeling. Uitgedrukt in baten minus kosten per deelnemende jongere levert een behandeling als functionele gezinstherapie bijvoorbeeld een batig saldo van 14.000 dollar op. Een andere aanpak, de multisystemische therapie (MST), levert zelfs 31.000 dollar op. De Ruiter en Öry (2005) vertalen deze resultaten naar de Nederlandse situatie; ze rekenen voor dat een MST-behandeling in Nederland ongeveer een derde zou kosten van een opname in een justitiële jeugdinrichting. Daarnaast leidt MST tot minder terugval in criminaliteit. Van de op jeugddelinquenten gerichte programma's zijn intensieve, systeemgerichte interventies die gedurende relatief langere tijd worden in gezet het meest kosteneffectief.

⁶ Zie o.a. Aos et al., 2004, Greenwood, Model, Rydell & Chiesa, 1996, Welsh et al., 2001; McDougall et al., 2003; Bowles & Pradiptyo, 2004; Cohen, 2005; Aos et al., 2006.

In het schema hieronder geven we van vier bekende preventieve interventies naast de effectiviteit in recidivereductie de kosteneffectiviteit weer. Deze interventies worden ook in Nederland ingezet en onderzocht op hun effectiviteit.

Functional Family Therapy (FFT): - afname in recidive: 15.9 procent - kosteneffectiviteit: elke geïnvesteerde dollar levert \$10,69 op	Multidimensional Treatment Foster Care: - afname in recidive: 22 procent - kosteneffectiviteit: elke geïnvesteerde dollar levert \$10.88 op
Aggression Regulatie Training (ART): - afname in recidive: 7.3 procent - kosteneffectiviteit: elke geïnvesteerde dollar levert \$11.66 op	Multi-Systemic Therapy (MST): - afname in recidive: 10.5 procent - kosteneffectiviteit: elke geïnvesteerde dollar levert \$13.36 op

Justice Policy Institute (2009)

Jong geleerd is oud gedaan

Effectieve programma's voor jeugddelinquenten leveren netto het meest voordeel op. Dit kan variëren van \$1900 tot \$31.200 per jongere. Sommige vormen van huisbezoekprogramma's die zich richten op risicojongeren en of moeders en kinderen met lage inkomens zijn ook kosteneffectief. De opbrengst ligt tussen de \$6.000 tot \$17.200 per jongere. Vroeg (voorschools) onderwijs voor kinderen uit lage inkomensklassen en sommige ontwikkelingsprogramma's zijn vanwege hun opbrengsten zeer attractieve investeringen. Daarbij geldt nog dat in veel van de onderzoeken de baten laag ingeschat zijn, omdat veel indirecte voordelen van preventie niet mee gerekend zijn. Denk bijvoorbeeld aan toekomstige besparingen. Het gaat dan onder meer om verhoogde arbeidsproductiviteit en belastinginkomsten en minder zorggerelateerde kosten.

Preventie werkt het best op jonge leeftijd. Zoals de econoom en Nobelprijswinnaar Heckman het omschrijft: *“Learning starts in infancy, long before formal education begins, and continues throughout life. Recent research in psychology and cognition demonstrates how vitally important the early preschool years are for skill formation.”*

In de vroege jeugd interveniëren levert economisch gezien het meest op. Veel onderzoek laat intussen een vast patroon van sterke effecten van vroegtijdig interveniëren zien. De voordelen liggen niet enkel op het intellectuele vlak, maar liggen vooral op sociaal handelen en bereiken van doelen in het latere leven. De opbrengst van investeren in kinderen en jongeren is het grootst omdat letterlijk jong geleerd oud gedaan is en kinderen langer de vruchten kunnen plukken van de investeringen. Vaardigheidsinterventies voor volwassenen zijn dan ook veel minder efficiënt dan vroegtijdige interventieprogramma's. In het huidige investeringsklimaat zijn de baten van investeren in jongeren het hoogst.

Het wordt intussen algemeen erkend dat een vroege start van probleemgedrag en delinquentie een lange en ernstige criminele carrière kan voorspellen. Veel inspanningen zijn gericht op tieners maar er komt steeds meer bewijs dat de inspanningen zich vooral ook zouden moeten richten op 12 minners (Van de Laan et al, 2011). Met voorschoolse interventies kunnen overheden tot drie maal hun kosten besparen als preventie van criminaliteit en andere voordelen worden meegerekend. De meest kosteneffectieve programma's of interventies zijn voorschoolse educatie, huisbezoeken en sociaal- emotionele leerprogramma's voor basisschoolleerlingen. Bij deze interventies moet wel gelden dat de kwaliteit en intensiteit van de dienstverlening hoog zijn, de professionals goed getraind en de interventie een duidelijke visie en conceptuele basis heeft. Hoewel mentor-programma's en werkvaardigheidstrainingen ook effectief zijn, is de kosteneffectiviteit lager.

Parent Child Interaction Therapy (PCIT) is een intensieve therapie voor twee- tot zevenjarige kinderen met gedragsproblemen en voor ouders die grote moeite hebben met het opvoedingsproces. Deze interventie wordt inmiddels ook in Nederland ingezet en onderzocht op effectiviteit. PCIT is tot nu toe de enige vorm van therapie voor jonge kinderen die kosteneffectief is gebleken. De baten zijn geschat op \$ 4.724,

terwijl de kosten van implementatie \$ 1.296 waren; de baten min de kosten waren dus \$ 3.427 (Aos et al., 2004).

Mocht een jongere toch op het criminele pad komen, dan is het de vraag of detentie of resocialisatie het meest lonend is. Kijkend naar de kosten en baten van detentie en resocialisatie komen Slotboom en Wiebren (2003) tot de conclusie dat de kosteneffectiviteit van resocialisatie bij een beperkt aantal gepleegde delicten hoger is dan de kosteneffectiviteit van detentie. De kosteneffectiviteit van resocialisatie neemt echter snel af met het aantal antecedenten. Bij elf antecedenten is de kosteneffectiviteit van detentie gunstiger dan die van resocialisatie.

Geraadpleegde bronnen

- Aos, S., Phipps, P. Barnoski, R. & Lieb, R. (2004). The Comparative Costs and Benefits of Programs to Reduce Crime. *Washington State Institute for Public Policy*.
- Aos, S. (2003) *The criminal justice system in Washington State: incarceration rates, taxpayer costs, crime rates, and prison economics*. Washington: WSIPP, Olympia WA.
- Bakker, I., Pels, T., Roeleveld, W, & Essayah, O. (m.m.v. Loukili, G.) (in druk). *Op zoek naar de sleutel. Evaluaties van zes interventies binnen de Donner gelden in Amsterdam*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Boendermaker, L., & Ince, D. (2008). Geen tucht en discipline, maar oudertraining en therapie. Effectieve interventies tegen jeugddelinquentie. *JeugdenCo Kennis*, 2(4), 26-38.
- Bol, M.W. (2002). *Jeugdcriminaliteit over de grens. Een literatuurstudie naar ontwikkeling, wetgeving, beleid, effectieve preventie en aanpak (ten aanzien) van jeugdcriminaliteit buiten Nederland*. Den Haag: WODC.
- Bowles, R. & Pradiptyo, R. (2004) *Reducing burglary initiative: an analysis of costs, benefits and cost effectiveness*, London: Home Office.
- Cohen, M. A., (2005) *The costs of crime and justice*, London/New York: Routledge.
- Drake, E. et al. (2009). Evidence-Based Public Policy Options to Reduce Crime and Criminal Justice Costs: Implications in Washington State. *Victims and Offenders*. No.4. Pp 170-196.
- Greenwood, P.W., Model, K.E., Rydell, C.P., & Chiesa, J.R. (2000) *Diverting children from a life of crime: measuring costs and benefits*. www.rand.org/publications/MR/MR699/.
- Griner, D. & Smith, T. (2006). Culturally adapted mental health interventions: a metaanalytic review. *Psychotherapeutic Theory Research Practice Training*. Vol. 43 pp 531-548.
- Groot, I. de, Steketee, M., Boutellier, H., Braam, H., Tierolf, B. (m.m.v. Dijk, E. van) (2007). *Greep op jeugdcriminaliteit. 'Evidence based' methodiek voor aanpak en preventie*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Gruijter, M., Pels, T., & Tan, S. (2009). *De frontlinie versterken. Vernieuwde initiatieven in het voorportaal van de jeugdzorg*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Heckman, J.J. (2000). *Invest in the Very Young*. Chicago: Ounce of Prevention Fund /University of Chicago, Harris School of Public Policy Studies.
- Ince, D., & Berg, G. van den (2010). *Overzichtsstudie interventies voor migranten jeugd: ontwikkelingsstimulering, preventie en vroeghulp*. Utrecht: NJI.
- Jonkman, H., Yperen, T. van, & Prinsen, B. (2010). Deel 4 preventie en interventie. Preventie. In R. Loeber, W. Slot, P. van der Laan, M. Hoeve, & D. Graas (Red.), *Misdadigers van morgen? Over de ontwikkeling en effectieve aanpak van jeugddelinquentie onder twaalminners* (pp. 149-164). Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Juvenile Justice Evaluation Centre. (2002). Cost-Benefit Analysis for Juvenile Justice Programs. *Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention*. No.4. Pp.14-15.
- Justice Policy Institute (2009) *The Costs of Confinement: Why Good Juvenile Justice Policies Make Good Fiscal Sense*. Washington: Justice Policy Institute.

- Kumpfer, K. & Alvarado, R. (2003). Family-Strengthening Approaches for the Prevention of Youth Problem Behaviors. *American Psychologist*. Vol.58. No.6. Pp.457-465.
- Laan, P.H. van der (2004). Over straffen, effectiviteit en erkenning. De wetenschappelijke onderbouwing van preventie en strafrechtelijke interventie. *Justitiële verkenningen*, 30(5), 31-48.
- Lipsey, M. (1992). Juvenile delinquency treatment: a meta-analytic inquiry into the variability of effects. In T. Cook, et al. (Eds.). *Meta-analysis for explanation: a casebook*. New York, NY: Russell Sage Foundation.
- Loos, P. van der, Besten, I., Hoogenbosch, J., & Wever, Y. (2011). *Quickscan aanpak Marokkaans-Nederlandse probleemjongeren. Eindrapportage*. Den Haag: B&A Consulting bv.
- Moolenaar, D.E.G., (2007) Uitgaven aan criminaliteit. in: W. van der Heide & A.Th.J. Eggen (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2006*, WODC-rapport Onderzoek en beleid 255, Den Haag, pp. 251-277.
- Moore, S. & Gullone, E. (1995). Predicting Adolescent Risk Behavior Using a Personalized Cost-Benefit Analysis. *Journal of Youth and Adolescence*. Vol.25. No.3. Pp.343-358.
- Nation, M. et al. (2003). What Works in Prevention: Principles of Effective Prevention Programs. *American Psychologist*. Vol.58. No.6. Pp.449-456.
- Noije, L. van, & Wittebrood, K. (m.m.v. Nas, C., & Lamet, W.) (2008). *Sociale veiligheid ontsleuteld. Veronderstelde en werkelijke effecten van veiligheidsbeleid*. Den Haag: SCP.
- Ooyen-Houben, M. van, Nas, C.N., & Mulder, J. (2011). What Works en What goes Wrong? Over evidence-based beleid in de dagelijkse praktijk. *Justitiële verkenningen*, 37(5), 64-79.
- Pels, T. (2008). Deel IV: Aandachtspunten voor preventie van marginalisering van jongens van Marokkaanse afkomst. In D. Brons, N. Hilhorst, & F. Willemse (red.), WODC Cahier 2008-4: Het kennisfundament ten behoeve van de aanpak van criminele Marokkaanse jongeren (pp. 183-199). Den Haag: Ministerie van Justitie / WODC.
- Pels, T., Distelbrink, M. & Tan, S. (2009). *Meetladder Diversiteit Interventies, Verhoging van bereik en effectiviteit van interventies voor (etnische) doelgroepen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Petrosino, A., Turpin-Petrosino, C., & Guckenburg, S. (2010). Formal system processing of juveniles: Effects on delinquency. *Campbell Systematic Reviews*, 1.
- Piepers, P. (2006). *Kosten en baten van maatregelen in het sociale domein. Een vervolgonderzoek in het kader van Early Warning*. Den Haag: Ministerie van BZK.
- Piquero, A.R., Farrington, D.P., Welsh, B.C., Tremblay, R., & Jennings, W. G. (2008). Effects of early family/parent training programs on antisocial behavior and delinquency. *Campbell Systematic Reviews*, 11
- Roman, J. & Farrel, G. (2004). Cost-Benefit Analysis for Crime Prevention: Opportunity Costs, Routine Savings and Crime Externalities. *Crime Prevention Studies*. Vol.4. Pp.53-92.
- Ruiter, C. de, & Öry, F.G. (15 maart 2005). *Probeer asociaal gedrag van jongeren te voorkomen*. NRC-Handelsblad.
- Rutten-van Mölken M., Rutten, F., Uyl-de Groot C. (2010) *Van kosten tot effecten. Een handleiding voor evaluatiestudies in de gezondheidszorg*. Maarssen: Elsevier Gezondheidszorg.
- Slotboom, A., & Wiebrens, C. (2003). Opsluiten of sleutelen. Kosten en baten van detentie en resocialisatie. *Justitiële verkenningen*, 29(9), 40-53.
- Soeteman, D., & Busschbach, J. van (2010). Deel 4 preventie en interventie. Kosten/baten en kosteneffectiviteit van preventie en behandeling. In R. Loeber, W. Slot, P. van der Laan, M. Hoeve, & D. Graas (Red.), *Misdadigers van morgen? Over de ontwikkeling en effectieve aanpak van jeugddelinquentie onder twaalfminners* (pp. 176-188). Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- The Justice Policy Institute (2009). *The Costs of Confinement: Why Good Juvenile Justice Policies Make Good Fiscal Sense*. Washington: The Justice Policy Institute.

- Velthoven, B.C.J. van (2008). Kosten-batenanalyse van criminaliteitsbeleid. *Tijdschrift voor strafrechtspleging (PROCES)*, 4(87), 108-120.
- Verdurmen, J., Oort, M. van, Meeuwissen, J., Ketelaars, T., Graaf, I. de, Cuijpers, P., Ruiter, C. de, & Vollebergh, W. (). *Effectiviteit van preventieve interventies gericht op jeugdigen: de stand van zaken. Een onderzoek naar de effectiviteit van in Nederland uitgevoerde preventieve programma's gericht op kinderen en jeugdigen*. Utrecht: Trimbos Instituut.
- Vijghen, M.J.T.M. (2011). *Hoe specifiek is regulier beleid (en andersom)? Een inventarisatie van de specifieke inspanningen en recente resultaten van de tweeëntwintig gemeenten van het Samenwerkingsverband Marokkaans-Nederlandse risicojongeren*.
- Washington State Institute for Public Policy (2007) *Public Policy Benefits and Costs of K-12 Educational Policies: Evidence-Based Effects of Class Size Reductions and Full-Day Kindergarten*. Washington: Washington State Institute.
- Washington State Institute (2006) *Evidence -Based Public Policy Options to Reduce Future Prison Construction, Criminal Justice Costs, and Crime Rates..* Washington: Washington State Institute for Public Policy.
- Washington State Institute for Public Policy (2004) *Benefits and Costs of Prevention and Early Intervention Programs for Youth*. Washington: Washington State Institute for Public Policy.
- Welsh, B. C., Farrington, D.P. & Sherman L.W.(eds.) (2001), *Costs and benefits of preventing crime*, Oxford: Westview Press.
- Wit G.A. de, Tariq L., Van Gils, P. & Panneman, M.(2010) Over euro en effect. Handleiding voor economisch evaluatieonderzoek bij gezondheidsbevordering. Amsterdam: Consument en Veiligheid.
- Yperen, T.A. van. (red., 2010) *55 Vragen over effectiviteit. Antwoorden voor de jeugdzorg*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.
- Yperen, T. van, en J. W. Veerman (red.) (2008) *Zicht op Effectiviteit. Handboek voor praktijkgestuurd effectonderzoek in de jeugdzorg*. Delft: Eburon.

Colofon

Opdrachtgever
Auteurs
Uitgave

Samenwerkingsverband Marokkaans- Nederlandse risicjongeren
Drs. I. Bakker
Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T (030) 230 07 99
E secr@verwey-jonker.nl
I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload en/of besteld worden via onze website:
<http://www.verwey-jonker.nl>.

ISBN 978-90-5830-564-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht 2012.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut.

Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.

The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute.

Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.